

Соловйова Ольга Олександрівна
Olgasoloveva22@gmail.com

Науковий керівник:
Слюсарчук О. П., к. е. н., доц.
ННІ ПУДС КНУ ім. Т.Г. Шевченка

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі реформування системи судоустрою важливого значення набувають тенденції, що пов'язані з ефективізацією функціонування цієї системи. Зокрема, велике значення щодо ефективності системи судоустрою є її інформатизація, що включає в себе запровадження електронного судочинства та побудову автоматизованої системи судоустрою.

З тенденцією інформатизації системи судоустрою тісно пов'язана тенденція утвердження та розвитку «Електронного судочинства». Запровадження даної концепції в Україні детермінована інформатизацією суспільства в цілому. Зокрема, важливого значення у контексті створення в Україні інформаційного суспільства набуває *«Концепція розвитку електронного урядування в Україні»*, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р [5].

Електронний суд є одним з елементів електронного урядування, що розглядається як спосіб організації державної влади за допомогою інформаційних мереж та забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. Термін «електронний суд» використовується у двох значеннях: у вузькому розумінні – це підсистема в системі Єдиної судової інформаційної системи України, призначена для забезпечення своєчасного отримання учасниками судового процесу повісток та повідомлень про розгляд судових справ та процесуальних документів, ухвалених під час розгляду справ; в широкому розумінні «електронний суд» як елемент інформаційного суспільства – це самостійна унікальна форма судового процесу, заснованого на новітніх інформаційних технологіях, що забезпечують повний цикл розгляду судової справи в електронному форматі [2, с.30].

Реалізація концепції «Електронного судочинства» дозволить автоматизувати такі функції, як подання учасниками справи в електронному вигляді позовів,

відгуків, пояснень, доказів у справі; як доступ сторін до матеріалів провадження; як розсилка учасникам процесу через Інтернет або через sms-повідомлення інформації щодо поточної справи та процесуальних документів, що значно скоротить видатки бюджету на відправлення кореспонденції. Крім того, у системі судоустрою «електронний суд» сприятиме функціональній ефективності та єдності цієї системи, зокрема, через налагодження процесу оперативного обміну інформацією в електронному вигляді між судами, сторонами по справі та органами публічної влади задля забезпечення права кожного на справедливий та неупереджений суд.

Електронне правосуддя, поряд з іншими сервісами державних управлінських та владних послуг є одним із елементів електронної демократії, для реалізації забезпечення підзвітності, доступності, ефективності зворотного зв'язку, прозорості, інклюзивності при виконанні органами публічної влади своїх функцій. Саме судова гілка влади є ключовою ланкою демократії, тому вважається, що найважливішою граню електронної демократії є електронне правосуддя [12].

Повномасштабна реалізація проєкту «Електронний суд» може вирішити сучасні проблеми судової влади, а саме: скоротить судові витрати на поштову кореспонденцію та виготовлення паперових документів, забезпечить доступність правосуддя за рахунок електронного діловодства між учасниками судового процесу, судами тощо. Правосуддя в електронній формі спрямоване на забезпечення доступності та прозорості правосуддя, на підвищення рівня якості роботи судів та значну економію державних коштів, реалізація проєкту «електронний суд» є одним із напрямів підвищення ефективності роботи правосуддя в Україні [3, с. 433].

Разом з тим, питання впровадження проєкту «Електронний суд» потребує глобального вирішення, великого обсягу видатків та є питанням не одного року, оскільки аналіз досвіду впровадження електронного правосуддя у країнах європейського союзу свідчить про те, що її запровадження потребувало більше 10 років.

За останні роки було прийнято ряд нормативних документів щодо впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Наразі, нормативна база щодо впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи складається з наступних документів: Наказ ДСАУ №168 від 13.04.2018 «Про затвердження Концепції Єдиної судової інформаційно-

телекомунікаційної системи», Наказ ДСАУ №1096 від 07.11.2019 «Про створення і функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи», Наказ ДСАУ №628 від 22.12.2018 «Про проведення тестування підсистеми «Електронний суд» у місцевих та апеляційних судах», Наказ ДСАУ №247 від 01.06.2020 «Про запровадження в дослідну експлуатацію підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» із змінами, Наказ ДСАУ №418 від 18.09.2020 «Про затвердження плану заходів із забезпечення створення та функціонування ЄСІТС», Рішення ВРП від 17.08.2021 №1845/0/15-21 «Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно - телекомунікаційної системи» [4], [6], [7], [8], [9], [10], [11].

Відповідно до нормативних актів у сфері електронного судочинства з 05.10.2021 у всіх місцевих, апеляційних та Верховному суді запроваджено наступні підсистеми: «Електронний суд», «Електронний кабінет», «Відеоконференція», що є початком вчинення процесуальних дій в електронній формі в судах та органах системи правосуддя іншого програмного забезпечення в перехідний період до початку повновноцінного запровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи у складі всіх підсистем (модулів).

Запровадження концепції «Електронного судочинства» у тлі діджиталізації суспільства у цілому буде сприяти оперативному вирішенню судових спорів, забезпечить належний доступ до правосуддя, посилить публічність, а також призведе до економії бюджетних коштів на відправлення поштової кореспонденції, що дасть можливість в свою чергу використати їх на виконання ремонтних робіт у приміщеннях судів [1].

Вищою радою правосуддя було опубліковано оголошення про початок функціонування трьох підсистем у газеті "Голос України" від 04.09.2021 № 168 (7668), що нарешті удосконалило фактичне впровадження концепції електронного судочинства, яка довгі роки знаходилася лише у площині теорії та стало рушійною силою для подальшого розвитку та повного функціонування ЄСІТС.

Таким чином, можна зробити висновок, що саме 05.10.2021 року нарешті відбулася практична реалізація концепції електронного судочинства, яка довгі роки знаходилася лише у теоретичній площині. Ця подія є відправною точкою для подальшого розвитку та повного функціонування ЄСІТС.

Список використаних джерел:

1. Білоус В.В. Інноваційні напрямки інформатизації судочинства. В.В. Білоус. URL: <http://www.nbuu.gov.ua>.

2. Бринцев О.В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи: монографія. Харків: Право, 2016. 72 с.

3. Овчаренко О.М., Марочкін І.Є., Москвич Л.М. (ред.) та ін. Організація роботи суду: навч. посіб. Харків: Право, 2012. 256 с.

4. *Про запровадження в дослідну експлуатацію підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет»*: Наказ ДСАУ від 01.06.2020 №247. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/esits/>.

5. *Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні*: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.12.2020 р.).

6. *Про затвердження Концепції Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи*: Наказ ДСАУ №168 від від 13.04.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168750-18#Text>.

7. *Про створення і функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи*: Наказ ДСАУ №1096 від 07.11.2019. URL:https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/esits/N_1096_19.

8. *Про проведення тестування підсистеми «Електронний суд» у місцевих та апеляційних судах*: Наказ ДСАУ №628 від 22.12.2018. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N-628_e_court_testing.

9. *Про запровадження в дослідну експлуатацію підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» із змінами*: Наказ ДСАУ №247 від 01.06.2020. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N_247_20.

10. *Про затвердження плану заходів із забезпечення створення та функціонування ЄСІТС*: Наказ ДСАУ №418 від 18.09.2020. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/esits/N_418_20.

11. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Рішення ВРПвід17.08.2021№1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>.

12. Petrov R. Association agreement versus partnership agreement. What is the difference? / R. Petrov. URL: <http://uesa.blogspot.com>.

